

תכניות לימודים ומבנה ההערכה בבחינות הבגרות על פי תכנית ההיבחנות החדשה גאוגרפיה – אדם וסביבה

מקצוע בחירה מורחב

תכנית לימודים מותאמת – מסמך רב שנותי

הערה:

הטבלה שלפניכם כוללת את הנושאים בתכנית הלימודים לבחינות הבגרות.

טבלת הנושאים מכוונת ליצירת הלימה בין תכנית הלימודים הרחבה ובין מספר השעות העומדות בפועל לרשות המורה המחויב להוראה משמעותית מעמיקה ופעילה, הוראה המרחיבה דעת, מחנכת לערכים, מקדמת חשיבה ומעוררת סקרנות.

נושאים בהערכה בית ספרית (40%) בחירה של אחד משלושת תחומי ההתמחות	נושאים בהערכה חיצונית (60%) פרקי ליבה
<ul style="list-style-type: none"> • מומלץ לשלב בהערכה הבית ספרית למידת חקר חוץ כיתתית "גאוטופ" <p>תחום 1: כדור הארץ והסביבה</p> <ul style="list-style-type: none"> - אסונות טבע והתמודדות האדם עמם - משאבי טבע ואוצרות טבע וניצולם - זיהום משאבי טבע וסביבה - שינויים סביבתיים גלובליים <p>* המורה יבחר את הנושא ללמידה ולהעמקה בפרק תהליכים מחזוריים המעצבים את פני כדה"א: תהליכים אטמוספריים או תהליכים גאומורפיים או תהליכים הידרולוגיים</p> <p>תחום 2: הפיתוח והתכנון המרחבי</p> <ul style="list-style-type: none"> - מדידת רמת הפיתוח של מדינות - גורמים לשונות בתהליכי הפיתוח - זרזי פיתוח 	<p>פרק 1: גאוגרפיה של ארץ ישראל נושא 1: מיקומה של ארץ ישראל במרחב- ייחוד נופי ואקלימי והשפעתו על האדם</p> <ul style="list-style-type: none"> - המבנה הטופוגרפי של הארץ - ההשלכות של מגוון נופי בשטח קטן יחסית על ההתיישבות והכלכלה - מאפייני אקלים של ארץ ישראל <p>* למידה והעמקה בנושאים פיזיים נבחרים מבין הנושאים הבאים: התפתחות הנוף בארץ ישראל - מפגש בין מסיב לקימוט, תהליכים גאומורפולוגיים בעיצוב נופי הארץ, תהליכים בעיצוב נופים ייחודיים, מצבים סינופטיים שונים בעונות השנה בישראל, התמודדות האדם עם התנאים הפיזיים</p> <p>נושא 2: התוויית גבולות מדינת ישראל- גורמים ותהליכים</p> <ul style="list-style-type: none"> - גישות שונות לתיחום הארץ

<p>- תכנון ופיתוח במרחב העולמי * המורה יבחר את הנושא ללמידה ולהעמקה בפרק: העיר במרחב העולמי או המרחב הכפרי בעולם המפותח והמתפתח</p> <p><u>תחום 3: האדם במרחב החברתי-תרבותי</u></p> <p>- אוכלוסייה בשינוי – תהליכים דמוגרפיים - האדם והחברה במרחב הכפרי ובמרחב העירוני</p> <p>- אדם ומקום – גבולות ותחומים * המורה יבחר את הנושא ללמידה ולהעמקה בפרק: גאוגרפיה של נחשלות ומצוקה או תרבות מעצבת מרחב בעידן הגלובלי.</p>	<p>- שינויים בתוואי הגבולות * למידה והעמקה בנושא אחד מבין הנושאים הבאים: מיקומה הגאופוליטי של ישראל והשלכותיו, גישות לקביעת גבולות הקבע של מדינת ישראל, היעדר גבול מדיני מוסכם בין ישראל לכמה משכנותיה והשלכותיו</p> <p>נושא 3: תמורות באוכלוסיית ישראל, בתפרושת האוכלוסייה ובמפת ההתיישבות</p> <p>- מאפיינים דמוגרפיים, חברתיים וכלכליים של אוכלוסיית מדינת ישראל</p> <p>- ירושלים בירת ישראל</p> <p>- גלעין מול שוליים – אי שוויון מרחבי, דמוגרפי וכלכלי</p> <p>* למידה והעמקה בנושאים נבחרים מבין הנושאים הבאים: עיצוב המרחב היישובי בישראל והגורמים המשפיעים על העיצוב, ו/או תהליכי שינוי במרחב הכפרי ו/או העירוני ו/או תמורות ביישובים הערביים ו/או הדרוזיים ו/או הבדוויים</p> <p>נושא 4: תמורות בכלכלת ישראל</p> <p>- שינויים במבנה הבסיס הכלכלי של ישראל * למידה והעמקה בשני נושאים מבין הנושאים הבאים: תמורות במרכיבי ענף החקלאות ומאפייניו ו/או תמורות בענפי התעשייה ובמיקום מפעלים ו/או תמורות בענפי השירותים, המסחר והתיירות ובהתאמה השתלבות המשק הישראלי בכלכלה הגלובלית</p> <p>נושא 5: משאבים ותשתיות – היצע מוגבל וביקוש גדל</p> <p>* משאבי טבע מוגבלים – למידה והעמקה בשני נושאים מבין הנושאים הבאים: מקורות מים, ו/או מקורות אנרגיה ו/או תכנון וניהול מערך התחבורה</p> <p>נושא 6: איכות הסביבה ופיתוח בר קיימא בישראל</p> <p>- הגורמים לפגיעה בסביבה</p> <p>- פיתוח בר קיימא – מחזון למציאות</p> <p>* למידה והעמקה בשני נושאים נבחרים מתוך המפגעים הסביבתיים: זיהום גופי מים ו/או זיהום אוויר וקרקע ו/או מפגעי קרינה ו/או פגיעה בסובב הטבעי</p> <p>נושא 7: מאמרים עדכניים</p>
--	--

* למידה והעמקה בשני מאמרים נבחרים
המפורסמים מדי שנה בחוזר מפמ"ר מספר 1

פרק 2: גאוגרפיה של המזרח התיכון

נושא 1: גבולות ותחומים במזרח התיכון

- גורמים המשפיעים על תיחום החבל
- * למידה והעמקה בשני נושאים מבין הנושאים הבאים: הקולוניאליזם כגורם להיווצרות מדינות במזרח התיכון ו/או מוקדי סכסוך במזרח התיכון והשפעתן על יציבותם של גבולות מדיניים ו/או הסכמי שלום באזור ו/או גורמים דתיים אתניים והשפעתם על היציבות הפנימית במדינות המזרח התיכון

נושא 2: קשרי גומלין טבע – אדם כגורם בעיצוב המרחב במזרח התיכון

- התמודדות האדם בתנאי מדבר
- ריכוזי אוכלוסייה בעמקי הנרות ובמישורי חוף
- * למידה והעמקה באחד מבין שני הנושאים: משאבי מים - זמינות ומחסור והתיישבות באזורים בעלי ייחוד אקלימי או מאגרי הנפט, הפקתם והשפעתם על ההתפתחות היישובית, הכלכלה והסביבה

נושא 3: אוכלוסייה ויישובים במזרח התיכון – מאפיינים ותמורות

- תמורות דמוגרפיות במזה"ת
- ערים ועיור – בין מסורתיות למודרניות
- * למידה והעמקה במבחר נושאים מבין: תנועות אוכלוסייה במזרח התיכון ו/או תהליכי השינוי בכפר המסורתי בעידן המודרני

נושא 4: הכלכלה במזרח התיכון – בין עולם מתפתח לעולם מפותח

- גורמים לנחשלות מרחבית כלכלית במזרח התיכון
- אי שוויון מרחבי – כלכלי בין המדינות ובתוכן
- השפעת הגלובליזציה על כלכלת המזרח התיכון
- * למידה והעמקה בשני נושאים מבין:

	<p>מחקלאות מסורתית לחקלאות עתירת ידע ו/או מכלכלת נפט לכלכלת שירותים מתקדמים ו/או התיירות כמנוף לפיתוח כלכלי</p> <p>נושא 5: תהליכים גאופוליטיים במרחב התיכון – עימותים, הסכמים ושיתוף פעולה</p> <p>- סכסוכים, הסכמים ושיתופי פעולה כלכליים</p> <p>וסביבתיים בין מדינות האזור</p> <p><u>פרק 3: נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב (ניתוח חבל ארץ שלא נלמד)</u></p> <p>- מיפוי המרחב והצגתו - התמודדות האדם במרחב פיזי משתנה - אוכלוסיות במרחב העירוני - המרחב הכפרי והמרחב העירוני - מרחב הפעילות הכלכלית - פיתוח בר קיימא בהיבט מקומי וגלובלי</p>
--	---